

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az általános katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak 1895. márc. 6-án.

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.
Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden, pénteken és szombaton este.
Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA KÖNYVNYOMDÁJA (Iskola-utca 4. sz.)

Vallás és politika.

A mi társadalmi életünk jó izlése megköveteli, hogy vallási dolgot ne feleslegesünk. El lehetünk valakivel évekig, találkozhatunk majdnem mindennap, de vallási meggyőződésről beszélni, vagy pláne azt védelmezni nem illik, azt tiltja a műveltség, tiltja a bon ton.

Ne értsen senki félre. Nem azt óhajtom, hogy disputáljunk vallási meggyőződéseinkben, hogy egymásra gyűlölettel tekintsünk azért, mert én katolikus vagyok, te lutheránus, ő pedig Kálvin hívének vallja magát. Ezért művelt ember sohasem lelkesedhetik. Hanem szeretném, ha nem rónák fel bűnül azt, ha valaki katolikus meggyőződését híven, bátran megvallja, s esetleg annak védelmére szót is emel. Mert talán mondanom sem kell, hogy mi katolikusok ezen a téren a bárgyúságig türelmesek vagyunk. Mi egymásért sikra nem szállunk, elhallgatjuk, mint dorongálják le hitfeleinket, s érettük a józslás és műveltség nevében száz eset közül kilenczvenben csöndesen hallgatunk, sőt talán az elítélők közé vegyülünk.

Hogy a felekezetek hívei másként gondolkoznak, az százszor bizonyított tény. Lássuk pl. a zsidókat. Ki ne tudná, hogy Dreyfust csak azért védelmezték körömszakadtáig, azért szórtak ki milliókat, azért vesztegették meg az újságok ezreit, mert zsidó volt. Ha keresztény, bizonyára most is hüsel az Ördög-szige-

ten, nem emelkedett volna érette egy árva hang sem. Itt voltak a minap a romániai zsidók. Mi közünk nekünk egy idegen nemzet kivándorolt lakóihoz. Lám a mi szegény ruthéneink s a felvidékiek általában, de innen Fejérmegyéből is seregestől vándorolnak ki magyar honfitársaink, kifosztották őket az állam és az új honpolgárok, és ki mozdul meg érettük, hogy megmentsék őket a magyar hazának. Ugy szölván senki, vagy ha akad is, pl. egy Egán, a zsidó lapok száz százkát találunk a működésében. Persze ezek keresztények, a Romániából kivándorlottak pedig telivér zsidók, a kiket megvédelmezni, a kiknek pénzt gyűjteni, a kikert hangulatot csinálni, a kikert gyűlölséget szítani minden zsidó kötelességének tartja.

De ott vannak a kálvinisták és lutheránus atyánkfiai, ki panaszkodhatik, hogy köztük nincs meg a kellő, sokszor módfeletti egyetértés. — Ők kevesebbet vitatkoznak, de annál többet tesznek. Hiszen pl. Fejérmegyében csupán, a közhivatalokat a nem katolikusokkal tömték tele. Pedig úgy tudjuk, hogy a kálvinisták kisebbségben vannak mellettünk. És mégis, ha mi ezért szót emelünk, egészen biztosra vehetjük, hogy felekezeti türelmetlenségről fognak bennünket vádolni.

A politikában, ott pláne nem szabad vallási dolgokról beszélni. Hányszor halljuk azt a kiáltó vádat, hogy pl. a néppárt a vallást viszi be a politikába.

ez pedig bűn a magyar haza, a magyar társadalom ellen. Ha soha nem tették volna ott az országházban, hogy a katolikus hívőket vallási meggyőződésükben megsértik, ha soha törvényt nem hoznak, mely mindenki szája ize szerint csinálódik, csak épen a katolikus hívők seregét keseríti, biztosra vehetjük, hogy soha a néppárt nem keletkezett volna. De mikor azt látjuk, hogy ámbár Magyarország lakosságának nagyobb felét tesszük, a magyar történelem 9 századon keresztül a mi öröinken épült és ma mégis kevesebb a jogunk, mint bármely más felekezethez, bennünket többször megsértettek, mint a többit összevéve, mondom, ha ezt látjuk, nem kötelességünk-e magunknak pártját fogni? Vagy bennünket csak ütni kell és nekünk csak a türelmes hallgatás lehet egyedüli osztályrészünk, de magunkat védelmezni nem szabad, szót emelni másért szabad csupán, a magunk lelkiismereti jogaiért soha? Osztó igazság ez?

Vagy minekünk föltétlenül le kell borulnunk a modern bálvány előtt, mely műveltségnek, igazságnak nevezi magát, de egyébként jogokat rabol és igazságtalanságokat gyakorol?

A törvény mindenkinek jogot ad önmagát védelmezni, hogy elveit képviseltesse. A szocialista képviselő ellen, a ki egész társadalmunk fölforgatására törekszik, nem emelkedik annyi szó, mint egy képviselő ellen, a ki a keresztény elvek védelmezésére indul.

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCZÁJA.

A régi szent Péter bazilika és a kripták.

Irta: **Minimus.**
(Vége.)

Ismét tovább három sir, metelelesen a falba építve, az elsőben IX. Henrik yorki herceg, kardinális, ostiai püspök van, a másodikban testvére III. Károly (Stuart Eduárd Károly) a harmadikban III. Jakab; az utolsó Stuartok a sokat emlegetett, sokat szenvedett családból. Ide zárták az egyik boltív alá azt a földet, melyet a Confessio körül eszközölt ásások napfényre hoztak; mivel ugyanis sok esonttal és vérrel volt keverve, nagyon valószínű, hogy mártírok nyomaival megszentelt föld volt. Itt van I. szent Pius pápa sarköve is. Egy kis vörös szekrény-féle is itt húzódik meg, szerény márvány-urna hozzáerősítve a falhoz, ez egyszerű felirással: „IX. Pius szive“. Mintha a sokat szenvedett és üldözött nagy pápa szivét nem érdemelné meg a hálátlan Róma, úgy ide vontult a csöndes magányba, hisz hamvait a csöcselék akkor is a Tiberisbe akarta szórni, mikor átszállították a szt. Lőrincz egyház új szentélyébe. Aura popularis, — minden mulandó, csak Egy-

nem, a kinél a legzaklatottabb sziv is menedéket, édes nyugalmat talál.

Mintegy ellentétet alkot a kiesike szekrény-nyel a hatalmas, kupalaku, sima felületű börtön, mely keresztben még most is hatalmaskodva állja el az utat a középső hajóhoz. Roppant 4 méteres kolosszus, a homlokzatához csuszva néhány szót látni csak:

Otto II.

Imperator.

Tele erővel jött 982-ben Rómába lecsillapítani az olasz zavargásokat. Elfoglalta Nápolyt, Tarentót, míg a bizanci sereg meg nem verte Colonnánál. Az új hadi előkészületek között aztán még nagyobb vereséget szenvedett. Meghalt. Eltemették a szent Péter-bazilika előcsarnokában. Sirjának drága porfir-burkolatát felhasználták később művészi célokra, magát a koporsó-óriást pedig felnyitást nélkül ide helyezték.

Kissé előbbre van V. Gergely sirja, a domborművi faragványok közül nevezetes az Üdvözítő jellegzetes alakja.

A közép hajó végén az első sir tetején a hatalmas fekvő alakban VI. Sándor szög vonásaira ismerünk. Főnséges méltóság ömlik el rajta, senki se gondolná, hogy ez a sokat rágalmazott, sárba tiport nevű Borgia, a kinek óriási nagyra felfújt hibáin és ugynevezett „papai

bűnein“ próbálja ki a tollát minden térczmű-és rémregény-író először. Oldalvást a falban XIII. (Orsini) Benedek szive, vele szemközt nyugszik Krisztina svéd királynő.

Ő is azok közé tartozik, a kiknek nemes alakját minden áron szeretné befektetni a ferde irányú történetírás. Természetes, hisz egy óriási hibája volt: bölcselkedő lelkének teljes meggyőződésével elfogadta a kath. vallást, s e visszatérés következtében szent Péter utódjainak városában lakott, a hova nem igen érték el az ellene irányzott támadások. Meghalt 1689. ápril. 19-én végredeletében egyszerű temetést óhajtott, sarkövére meg ezt a fölírást:

D. O. M. VIXIT. CHRISTINA
ANNOS. LXIII.

Ámde a pápa másképp intézkedett. Királynőhöz méltó temetést rendeztek az elhunytak. Testét bebalzsamozták, és a királyi koronával felékesítve három napig tartották a diszravatalon. Halotti beszédét a híres Malagonelli apát mondotta, melyen jelen volt az egész bibornoki testület s a legmagasabb arisztokrácia. Hármaskoporsóját a megjelelt helyen tették nyugalomra, mellképét pedig a Péter-templom egyik oszlopára helyezték.

Egy a maga nemében minden tekintetben páratlan fejededelem-asszonynak hamvait rejti

A kik jelszavakat használnak, ne feledjék el, hogy igazságosoknak is kell lenniök. Azért, mert mi hitünk mellett a nyilvánosság előtt bátran szót emelünk, ha azon sok igazságtalanságot, a mik ellenünk történtek, megjavítani törekszünk, azt hisszük nem vádaskodás, hanem elismerés illet bennünket.

A néppárt Zsámbékon.

A zsidók között nagy volt a pánik, a midőn meghallották, hogy a néppárt Zsámbékon 26-án népgyűlést rendez. Abban a hiedelemben éltek, hogy elveszik jól megérdemelt büntetésüket s kikergeti őket a lakosság a községből. Tévedtek. A népgyűlés mintegy 5000 ember jelenlétében folyt le viharos lelkesedés közepette, példás rendben a néppárt komoly méltóságához illően.

A népgyűlés elkészítésére Wallenföld Mihály kőbánya-tulajdonos, Zaitz Géza gépészmérnök és Grósz Ferencz segédlelkész már napokkal előbb Zsámbéka érkeztek, ahol Jelli József birtokossal mindent elkövezték a gyűlés sikere érdekében. Nem volt nehéz munkájuk, mert a nép lelkesedése eleve biztosította a sikert.

A szónokok délután félkettőkor érkeztek meg Herceghalomra, hol már várakozott rájuk a zsámbéki küldöttség s ahol Jelli birtokos üdvözölte őket, mire Rakovszky István orsz. képviselő válaszolt röviden. Azután a készen álló kocsikra szállt a társaság és elhajtatott Zsámbék felé. A határon ötven tagból álló lovasbandérium fogadta a vendégeket. A menet festői látványt nyújtott. A hegyes-völgyes vidéken fekvő virágzó község alsó végén ezernyi nép várta az érkezőket, kiket már messziről moszarlóvások és a nép üdvívalgása fogadott, a zenekar pedig a himnuszt játszotta. A diszben kivonult tuzoltóság és felhárulás leánykák sora közt elhaladva, egy újabb sorfal következett, a lövészeké, kik diszszorlovést adtak. A menet így ezrekre szaporodva, a zenekar harsogó indulói mellett vonult föl a plebániára, áthaladva egy remek s kettős keresztel, virágfüzérékkel s zöldelő lombokkal díszített diadalkapu alatt, melynél Luncz János pazmanita üdvözölte a néppárt küldöttéit. Szavaira ismét Rakovszky képviselő válaszolt.

A plebánián való rövid tartózkodás után,

a sirkő, ki az elfogulatlanul itélő előtt nem mint „fantasztikus és különöz nő“, hanem századának egyik leghelyesebben felvilágosodott szelleme és tetőtől talpig nemes egyéniség jelenik meg. (Szentimrei: Svédországi Krisztina. 1882.)

A bal hajó legelső vörös gránit koporsója IV. Hadrián pápáé, ki Breskopeatre néven az egyetlen angol pápa volt. A koporsó jó szobrászati munka, ha kissé durva is a kezelése. Legérdekesebb rajta az, hogy antik, azaz pogány vonatkozású diszítésekkel van ellátva.

Más két urnában II. és III. (Piccolomini) Pius hamvai voltak, míg át nem vitték a S. Andrea della Valle templomba. A hajó végső részén VIII. Bonifác puritán egyszerűségű koporsója foglal helyet. Mintha csak lakójának törhetetlen jellemét akarná jelképezni. Ő sujtott le a kiközösítés villámával IV. Szép Fülöp francia király fejére. A viszálykodás még elhárítottabb lett, s a kiváló jogtudós pápát a király 1303. aug. 15-én elfogatta. Az anagninbeliek harmadnapra kiszabadították, de a méltatlan bánásmódot nem sokkal élte túl.

A másik oldalon a jeruzsálemi lovagrend két nagymesterének, Zacost Rajmund és Wignacourt Alfonznak emlékei láthatók. A következő boltív alatt V. Miklósnak, a nagy tervekkel bajlódó pápának nyughelye van, gyönyörű latinságú, sírfeliratát Aeneas Sylvius Piccolomini,

óriási kísérettel a templom mellett felállított s gyönyörűen ékesített tribünre mentek a szónokok, amelyen kívülök helyet foglaltak: Schneider János plebános, Wallenföld Mihály kőbánya-tulajdonos, Neumayer Ferencz plebános, Klemm Lajos zsámbéki tuzoltóparancsnok, Razenbach János tanító, Rittinger János dunabogdányi vas-kereskedő, Jelli József birtokos, Bardon István, Schoderbech Alajos, Vencz Antal káplánok, Zaitz Géza, gépészmérnök, Gerecs Szaléz bencés tanárjelölt, Luncz János pazmanita, Lakos Imre segédjegyző stb. A hatóságot Tahy biai főszolgabíró képviselte.

A tribün körül, hatalmas félkörben helyet foglaltak a polgárok, mintegy 5000 ember, köztük, a zsámbékiakon kívül Duna-Bogdány, Solyvár, Etytek, Perbál, Torbágy, Jenő, Kúrva, Szomor, Mány, stb. küldöttei.

Ekkor előlépett Rakovszky István orsz. képviselő, hogy a gyűlést megnyissa. Dölezzeg alakját lelkes éljenzés üdvözölte... hiszen Rakovszky báványozott előharczosa a népek, mely tudja mit mert és mit tett ez a férfi megválasztása óta a népért és a nép pártjáért. Mély csöndben kezdte aztán elnöki megnyitóját, melyben üdvözölte a megjelenteket, majd röviden körvonalozta a néppárt történetét, felsorolta a néppárti képviselők működésének és küzdelmének kiemelkedőbb mozzanatait, a mi óriási lelkesedést és éljen-vihart keltett.

Utána Grósz Ferencz igen sikerült beszédet tartott az egyházpolitikai törvények ellen és a revízió mellett. Különösen az a része tetszett beszédének, amikor azt illusztrálta, miért és hogyan hozták be a liberálisok az egyházpolitikai törvényeket: a polgári házasságot, a felekezeti-egységet és a polgári anyakönyvvezetést. Mikor pedig fejtegette, mennyire megalázták e törvényekkel a házasság szentségét, a katolikus vallást és papságot, kitört a hallgatóságból a méltatlankodás és haragosan kiáltották, hogy liberális jelölt be ne tegye többé hozzájuk a lábát!

Giesswein Sándor dr. győri kanonok a keresztény hitel- és fogyasztási zövetkezetekről beszélt. A mai kort a haladás és pénz korszakának nevezte. A pénzintézetek adnak ugyan kölcsön pénzt, de ezzel nem segítenek a megszorult embereken, mert a haszon tulnyomó nagy részét maguk zsebelik be. Azért kölcsönösségen alapuló

a későbbi II. Pius pápa készítette. Azután egymásra következnek II. Hadrián, II. Pál, III. Gyula, III. Miklós, VI. Orbán, VII. Innocenz pápák sírjai. Itt van a régi bölcseséggel foglalkozóknak eléggé ismerős Fonseca spanyol biboros is, a domborművé képen magas homloka és szigorúan összeszorított keskeny ajkai valóban a nagy gondolkozó benyomását keltik.

A Gregorinének művelői előtt nem ismeretlen Guidetti János pap neve, ki XIII. Gergely házi káplánja és jobb keze volt. Híres munkája a „Directorium Chori.“ Egyszerű sirkőve itt van az egyik nagy oszlop tövében. Erdemes még a számos érek és püspök közül megemlíteni Villiers de la Grolaye párisi apátot, kinek megrendelésére készítette 24 éves korában Michelangelo a világhírű Pietát.

Ha még megnézzük a régi mozaikképeket és egyéb kisebb jelentőségű festményeket, befejeztük látogatásainkat a halál eme nagyszerű csarnokában.

* * *

A tanulástól igen könnyű levonni ott, a hol sok a tanuló való. Az életerőben büszke ifju vagy férfi, az merész vágyai, ez nagyterő tervei között ne mulassza el megszólítani a mult komor szellemét, mely a sírok felett lebeg. Majd az megtanítja valamire őket, a mit jó megszív-

keresztény hitelszövetkezeteket kell felállítani, ahol olcsó pénzt hitelleznek és nem rabolják el a polgároktól az elveikhez való hűséget mindenféle presszióval, mikor jönnek a választások.

A tartalmas és nagyszabású szónoklatot figyelmesen hallgatták és mikor Giesswein dr. befejezte előadását, hatalmasan megéljenztek.

Auer István, a Christliches Volksblatt általán ismert szerkesztője a polgárok kötelességéről és jogaikról szólott. Ostorozta azokat, akik kötelességeiket teljesítik, mert muszáj, de jogaikkal nem akarnak vagy nem tudnak élni s mert rosszul megyn dolguk, jajgatnak, mint a fehetetlen gyermekek, ahelyett, hogy talpukra állnának és mint férfiak maguk határozának, törvényadta joguknál fogva, sorsuk fölött. Ezután másképpen legyen és olyan férfiakat válasszon a nép, mint Rakovszky István, (óriási hosszantartó éljenzés) s akkor az ország helyzete, sorsa mihamarabb másra, jobbra fordul. (Megújuló, hosszantartó éljenzés.)

Végül ismét Rakovszky István emelt szót, hogy elmondja elnöki zárszavát. Gyönyörű szavakban fordult a jelenlévő keresztény asszonyokhoz. Nincsenek ugyan politikai jogaik, ugymond, de mint anyáknak és hitveseknek igenis van beleszólásuk a férfiak politikai jogaiba.

A remek zárbeszédet hosszantartó, lelkes éljenzés követte, mire a zenekar eljátszotta a himnuszt s a hallgatóság emelkedett hangulatban oszlott szét.

Gyűlés után ozsona várta a szónokokat és más vendégeket a plebánián. A vendégek nagy sajnálattal és részvétellel voltak a távollevő Gózon Gyula apátplebános iránt, ki megrendült egészségének helyreállítására miatt kénytelen volt elhagyni otthonát és furdőben keresni gyógyulását.

Késő este volt, mire a néppárt küldöttjei a jól végzett kötelesség tudatában visszatértek a fővárosba.

UJDONSÁGOK.

— Egyházmegyei hírek. Lauchsz István dunaadonyi káplán a betegen fekvő Zimándy Ignácz törökbálinti plebános mellé rendeltetett adminisztrátornak in-

lelni. Hogy a merész vágyak, a világot átalakító tervek a mulandóság egyetlen köhajítására összezuzva heverhetnek néhány pillanat múlva az elhajított kő, a sirkő alatt.

A ki nem tud gondolkozni, a ki nem akar gondolkozni, ide jöjjön megtanulja.

A ki a boldogság meghatározásával vesződik, ide jöjjön. A hosszabb-rövidebb sírfeliratok, csak ki kell betűzni őket, csak érteni kell a nyelvüket, adnak felvilágosítást a hírnévnek, gazdagságnak, szerelemnek értékéről; a dicsőségről, mindenről; bebizonyítják, hogy azt mind egy darab köért kell becserelni, — a sirkőért.

S a sirkő szétmállik, az aranyos betűket, a büszke mondasokat szép lassan kikaparja az enyészet türelmes keze. Egy darab alakatlan, jeltelen kő marad, vagy egy marék por. Semmi. Vigasztalan gondolat az elmulás eszméje így magában. Azért kell levonni a nagy tanulást.

Ha a marék por, a semmi mellett a másik haza szelid reménye örökös, elveszti vigasztalan-ságát az enyészet. De ehhez hit kell.

A kinek van, erősödjen meg benne.

A kinek nincs keresse és találja meg.

spiritualibus. — *Bilkei* Ferencz székes-fehérvári hitoktató a negyedik hitoktatói állás szereztevé, a 800 ftrral javadalmazott hitoktatói állásra lépett elő. A negyedik hitoktatói állásra pedig *Károly János* káptalani helynök ur *Angeli István* budafoki káplánt nevezte ki. — *Nagelreiter* Alajos az Egyházmegyének Rómában végzett növendéke Duna-Adonybe, *Pócs Rezső* ujmisé pedig Budafokra helyeztettek segédlelkési minőségben.

— **Vonatszeűtközés.** Könnyen vezetéssé válható szerencsétlenségnek volt színhelye a helybeli vasuti állomás pályaudvara. Az éjjel ugyanis 50 klm. vagyis meg nem engedett sebességgel robogott be az állomásra a fél 12 órakor érkező budapesti vonat és pedig *Sándi* váltóór téves váltoállítás folytán nem a rendes sínparon. *Sweiczinger* mozdonyvezető bár látta, hogy a vonat nincs a rendes sínparon, megállítani nem tudta a vonatot s így történt, hogy óriási erővel ment neki az ugyanazon vágányon levő két teherszállító kocsinak, melyek elé tolatás végett egy mozdony volt kapcsolva. A tolató mozdony vezetője, *Mayer*, látva a közelgő veszedelmet, a robogó vonat elől kitérni, illetve a nyílt pályán annak utat engedni nem tudott, mert a kocsi között a lekapsolással voltak néhányan elfoglalva s így indítás esetén azok menthetetlenül a kocsi alá kerültek volna. A mozdonyvezető figyelmeztetésére a kapcsolók elhagyták a kocsikat s csakis így menekültek meg a biztos haláltól, mely az összeűtközéskor kikerülhetetlen lett volna. Az összeűtközés következtében három kocsi feldült s össze is törött. Megsebesült három utas, a kik sérülése azonban jelentéktelen lévén még az éj folyamán tovább utaztak. A vasuti alkalmazottak közül *Mayer* mozdonyvezető a mellén, *Vieger* József fűtő a lábán szenvedett zúzdást; *Sziks* József segéd kalauz a szeme alatt sebesült meg, *Vinczay* József podgyász-kalauz és *Skornyák* Fekete a kezükön szenvedtek jelentéktelen zúzdást. Az összeűtközés után új vonalszakaszt állítottak össze az utasok tovább szállítására, a kik még az éj folyamán 95 percz késéssel folytathatták utjukat. A történet után mindenki azt hinné, hogy a rendőrség nyomban ott termett s a vizsgálóbíróval a szerencsétlenség színhelyén helyszíni szemlét tartott s közvetlen benyomások alapján megindította a vizsgálatot. Nem úgy történt. A két szolgálatot tevő rendőrön kívül ott a rendőrségtől senki nem volt, az orvost pedig ifj. *Schaumann* József aranyozó mint mentő helyettesítette. A rendőrség csak reggel szerzett tudomást a történetről s *Polczér* Péter alkaptány a szerencsétlenség romjait megnézte. Sapienti sat.

— **A tisztviselők vasárnapja.** Még nincs egy éve, hogy Zalavármegye alispánja elrendelte, hogy a megye összes községeinek hivatalai a vasárnapi istentisztelet ideje alatt bezárassanak. Mint a tavasz első feckséjét üdvözöltük ezen intézkedést s kifejeztük azon reményünket, hogy e rendelet nem fog sokáig egyedül állani. Az új és jobb idők örvendetes jelének tekintjük Győr szab. kir. város átiratát a vasárnapi teljes munkaszünet életbeléptetésére kérvén a hatóságokat. *Mig* a külföldön a közhivatalok összes tisztviselői fel vannak mentve a vasárnapi munkától, s Belgiumban még a levelek sem expediatatnak vasárnap, addig nálunk, a szabadság, a liberalismus eme minta-országában az intéző köröknek még mindig nem jutott eszükbe, hogy a társadalom igazi napszámásainak, a köztisztviselőkné abnormis helyzetén változtassanak. A nagy emlékü *Baross* megcsinálta a vasárnapi munkaszünetet a gyári munkások, az iparosok,

a kereskedők számára, de bár az ő halála óta már csaknem egy évtized elmult, az ország belügyminisztereinek nagymérvű elfoglaltsága miatt még ez ideig nem volt alkalmuk arra, hogy a természet rendje s az isteni parancs követelése ezen nyugalomban a közhivatalok munkásait is részesítsék. Nem tudjuk, honnan indult ki eme újabb mozgalom. Lehet, hogy a társadalom gondolt arra, hogy az a hivatalnok kar halás lesz iránta, ha hetenkint egy napon, az „Ur napján” kiszabadítja abból a taposó malomból, melyben egész héten át az ő érdekében fárad és dolgozik; elképzelte, hogy az a tisztviselő csak lelkiismeretesebb, buzgóbb, önzetlenebb lesz akkor, ha alkalom nyújtatik neki lelkiismerete legszigorubb, legszentebb parancsának teljesítésére. Akár itt van a mozdalom kiinduló pontja, akár a tisztviselői kar maga kezdeményezte a dolgot, mintán lelkebe tekintett s ott egy folyton nagyobodó őr látott, melyet egyedül vallási kötelességeinek példás és buzgó teljesítése által képes betölteni: mi örömmel üdvözöljük az átiratot, reá mutatunk mint a tízparancsolat örök igazságának tanúbizonyságára. s hisszük, hogy a holnaputáni közgyűlésen nem csak a közvetlenül érdekelt tisztviselők, de az egész közgyűlés egyhangulag fogja felkarolni s támogatni a nemes eszmét, hogy az minél előbb megvalósuljon.

— **Hivatasának áldozata.** *Gimesi* János 66 éves zámolyi mezőőr a napokban éjjel éjfél-tájban a zámolyi határban egy szekeret vett észre, majd közelebb menve látta, hogy *Galambos* József és *Vörösmarti* József zámolyi lakosok tilosban vannak, sőt gyors tempóban már meg is rakodtak a más szénájából. Az öreg mezőőr megfogta a kantárszarat s felszöllította a tolvajokat a széna lerakására, a tolvajok azonban felelet helyett a lovak közé vágtak s a mezőört elgázolták. A mezőőr jajgatására *Lukács* János éjjeli őr figyelmes lön, a tett színhelyére sietett, nem ért azonban oda, mert ut közben találkozott a haza felé vágató kocsival, kérdőre vonta a tolvajokat s őt is az elgázolás szomorú sorsa érte. Mindkét őr súlyosan megsebesült. Az ügy a bíróságnál nyer elintéztést.

— **Bertalan napi vásár.** A legelénkebb vásárok egyike szokott lenni a Bertalan napi vásár, sajnos azonban, a vásárok élénksége tekintetében nagyon visszafelé megyünk, a forgalom évről-évre csökken s valóban csodálatos dolog, hogy az illetékes körök elvel mitsem törődnek. Hogy a jelenlegi vásár is a szokónál silányabb volt, annak legfőbb oka az, hogy most volt a budapesti vásár, sőt Zala-és Somogy megyékben is ugyanekkor tartatnak a vásárok. Leghelyesebb lett volna tehát, ha az ipartestület, kereskedelmi csarnok s esetleg a kiskereskedők közösen kérelmeznék a vásárok napjainak megváltoztatását. *Mig* ez meg nem történik, a vásárok forgalmának emelkedését alig várhatjuk. Az elmult vásár silányságát a mindenfelé hallható panasz igazolja leginkább. A baromvásár is nagyon csendes lefolyású volt. Eladatott 1500 szarvasmarha és 1300 ló, a felhajtás nem sokkal volt több. Vásárosainknak állandó alakjai az idén sem hiányoztak. *Kolompár* Józsi zombori cigány zsebmetszőt épen akkor fogta el a rendőrség, midőn *Schwarz* Jenő veszprémi szabósegéd zseboráját tüntette el. Találtak nála 61 korona készpénzt is, mely összeg holszerzését igazolni nem tudta. Átkisérték a bírósághoz. — *Greberán* Róza és *Vikolics* Vera stanisicsi cigányleányok *Kálmán* Jánosnál kísérelték meg a lopást, a rendőrség azonban nyakon csipte a jeles firmákat s átkisérte a bírósághoz. — *Kolompár* György, *Sztojka* Boris, *Sztojka* Józsefné és *Lakatos* Rozi, mindannyian a zombori kompánia meghitt tagjai még működés előtt kerültek kézre s a rendőrség gyengéd biztatására

elhagyták a várost. — Ámde a mi cigányaink sem maradtak tétlen, adtak-vettek, sőt az ex menyasszony lopott is. *Rafaél* Zsófi ugyanis *Korács* Károly fűszerkereskedő házába ment be vasárnap délután s össze is csomagolta a mindenes ruháját, mielőtt azonban megíphetett volna vele, ő is hurokra került s már a bíróságnál várja büntetését. E cigánystiklik kapcsán megemlítjük, hogy ma délután egy és két óra között egy 12 tagu karaván ment végig a Jókai-, Szőgyény-utcán át, utközben rögtönözvén olyan verekedéseket s csapatok olyan lármát, hogy az egész utca népe megbámulta őket. Sajnálattal kellett konstatálnunk ez alkalommal is a rendőrség távolmaradását.

— **Az öreg szolgáló temetése.** Vasárnap d. u. 5 órakor helyezték örök nyugalomra a vármegye veterán portását, *Virág* Istvánt. Körüllátta a koporsóját a gyászoló család, néhány bajtárs s a résztvevők nagy sokasága. Hü. becsületes szolgálója volt 40 éven át a vármegyének, évtizedeken át mint pandur lelkiismeretesen végezte terhes szolgálatát, majd pedig mint megyeháza, később mint kapus szolgált haláláig. Nem esoda tehát, hogy kínos feltűnést keltett a vármegye urainak szólatlan távolmaradása a temetéstől. Jól esett volna a résztvevők könyvelébbadt szemének a becsületes munkának elismerése a sir szélén. Ámde ne csodálkozzunk, vásár volt és az élet vásári hangulatában a kegyelet és elismerés különben is már elavult fogalmak.

— **A női kereskedelmi tanfolyam** a jövő tanévben is engedélyeztetvén, a beírások szeptember hó 5-től 10-ig eszközöltetnek a felső kereskedelmi iskola igazgatóságánál. Az újra szervezett tanfolyam több új tantárgyat is tartalmaz. A részletes tantervet legközelebb fogjuk ismertetni.

— **Közgyűlés a városnál.** Székesfejérvár szab. kir. város törvényhatósági bizottsága f. hó 30-án d. e. 9 órakor a városház tanácstermében rendes havi közgyűlést tart a következő tárgyszorozattal: A város polgármesterének előterjesztése a f. évi május hó 28. és 29-én tartott győri kongresszusról. — A győri országos kongresszus elnöksége megküldi a kongresszus üléséről felvett jegyzőkönyvet. — A városi tanács előterjesztése a székesfejérvári városi róm. kath. hitoktatásról. — A városi tanács előterjesztése a Vörösmarty Mihály szobrának és a Vörösmarty-ternek jó karba hozataláról. — A városi tanács előterjesztése a színháznál szükséges javítási és helyreállítási munkálatokról. — A városi tanács előterjesztése a bicskei vasut által elfoglalt területek kártalanításáról. — A városi tanács előterjesztése a Munkácsy Mihály szobrára és a Munkácsy-alapítványra adományozandó összegről. — A városi tanács előterjesztése a tüzoltó őrtanya udvarán építendő felszerről. — A városi tanács előterjesztése a moóri ut melletti meredek part korláttal való ellátásáról. — A városi tanács előterjesztése a Lakatos-utca rendezéséről. — A városi tanács előterjesztése a szegényintézeti pénztárból felvett 35037 korona 96 fillér függő kölcsönről. — A városi tanács előterjesztése az orvosi kerületek új beosztásáról. — A városi tanács előterjesztése a szikvíz utáni illeték szedésének bérbeadásáról. — A városi tanács előterjesztése a fertőtlenítő intézetről alkotott szabályrendeletéről. — A városi tanács előterjesztése a kézi zálogüzletek kölcsönidőjainak leszállításáról. — A városi tanács előterjesztése a katonai összpontosítások alkalmából felmerült tulkiadásokról. — A városi tanács előterjesztése Győr városnak a vasárnapi hivatali munkaszünet tárgyában hozott határozatáról. — A városi tanács előterjesztése az állategészségügy államosításáról szóló törvény végrehajtásáról. — A városi tanács előterjesztése új gyepmesteri szerződés kötéséről. — A városi tanács előterjesztése a f. évi április havi légsziszvilágítási számláról. — A városi tanács előterjesztése az izz. temető-őr kintakását jóváhagyó miniszteri leiratról. — A városi tanács

előterjesztése a fogyasztási adóhivatali alkalmazottak fizetéséről szóló miniszteri leiratról. — A városi tanács előterjesztése a hivatalos órák idejének megváltoztatása tárgyában kelt miniszteri leiratról. — A városi tanács előterjesztése a piacon árulás ügyében kelt miniszteri leiratról. — A városi tanács előterjesztése öv. Vilhardt Andrásnak pénzbírság elengedése iránt beadott kérvényéről. — A városi tanács előterjesztése Kocsek Ignác négyedjéről. — A városi tanács előterjesztése Steer György véglegesített napi-díjas fizetési előlegért beadott kérvényéről. — A városi állatorvos negyedéves jelentése az állategészségügy állapotáról. — A városi tanács előterjesztése Zemplén-megyének az olasz bor behozatali vámjáról szóló átiratáról. — Az 1900. évi XVI. XVII. XVIII. XIX. XX. XXI. XXII. tczikkek kihirdetése. — Hidvícsék Ferencz né szül. Steiner Zsófia bába oklevelének kihirdetése. — A tárgyiratok, mint hogy Tóth István főjegyző szabadságon van, a városi aljegyzői hivatalban tekinthetők be.

— **Monsa Academica.** A budapesti „Monsa Academica Egyesület” az 1900—1901. tanév I. felére a következő pályázatot hirdeti: 1. Az egyesület választmánya által betöltendő mintegy 100 ingyenes, illetve féldíjas ebédsegélyre. E helyekre csak tudomány-egyetemi hallgatók pályázhatnak. A kérvény az elnökséghez czimzendő. 2. Bojári gr. Vigvázó Sándor es. és kir. kamarás úr ö Moltósága által betöltendő három ingyenes ebéd- és vacsorasegélyre. A kérvények az alapítványozóhoz czimzendők. E helyre csak keresztény, tudományegyetemi hallgatók pályázhatnak. 3. Budapest székes főváros tanácsa által betöltendő hat, továbbá Háromszék, Torontál, Trencsén és Ung vármegyék. — Pozsony, Szabadka, és Szatmár-Németi sz. kir. városok alispánja ill. polgármestere által betöltendő egy-egy ingyenes ebéd- és vacsorasegélyre. E kérvények az illető törvényhatóságokhoz czimzendők, az illetékesség világos feltüntetésével, a mennyiben ezen alapítványi helyekre első sorban csak az *oda illetékesek* tartanak igényt. E helyekre tudomány- és műegyetemi hallgatók pályázhatnak. Minden *bélyeg-telen* kérvényhez melléklendő: a) index v. indexmásolat (első éveseknél érettségi bizonyítvány), b) a részletekre is kiterjedő szegénységi bizonyítvány. A kérvények az alapítványos helyekre is az egyesület hivatalos helyiségében IV. Molnár-utca 11. sz. adandók be. A 2. és 3. alatti kérvények beadási határideje szept. 12. az 1. alattiaké szept. 20. Budapesten, 1900. Nagy-Boldogasszony napján. Az *Elnökség.*

— **Szerelmi tragédia.** Szinte rémregénybe illő gyilkosság és öngyilkosságról vettünk hírt a késő délutáni órákban. Már rég szerette *Kocsis József* rácz-utcai, 18 éves ácslegény fiatal szívének teljes melegével *Lencsés György* hosszú-éri, szőlőhegyi lakos 17 éves leányát, Juliannát. Hogy egymáséi nem lehettek, a legény fiatal kora volt az egyedüli ok. Vak szerelmében azonban várni nem tudott. Tegnap az esti órákban kiment a legény választottjához kerékpáron, vissza nem is jött a nagy szél miatt, mely 10 óra tájban keletkezett, hanem az apa beleegyezésével a háznál aludt. Reggel *Lencsés György* a murvabányába ment dolgozni, felesége is elment hazulról. — Ekkor hajtotta végre tervét a szerelmes legény, agyonlőtte kedvesét s egy szívének irányzott lövéssel önmagát is megölte. A leány, ugy látszik, nem adta beleegyezését az öngyilkossághoz, mert jóbb tenyere át van löve s ez a védekezésre enged következtetni. A második golyó a leány szívébe talált. A helyszínén *Simon Sándor* alkapitány jelent meg dr. *Bierbauer* főorvossal, a kik a halált konstatálva a városi kórházba szállították a halottakat.

— **A „Székesfejérvári Kerékpár-Egyesület”** melynek elnöke *Sztojanovits Ödön* hírlapíró volt, már hosszabb idő óta stagnált, aktív szerepet nem játszott, valóságban már csak a neve hirdette az egyesület létezését. Az idén *Ungvári Béla* vezetésével az egyesület kívül álló kerékpárosok

rendeztek versenyeket s felbuzdulva az elért sikereken egytelalakításra határozták el magukat. Ily körülmények közepette tartott az egyesület f. hó 25-én este fél 9 óra-or az Elite-kávéház külső helyiségében ifj. *Wertheim Pál* elnöklete alatt egy rendkívüli közgyűlést, melyen elhatározták, hogy az egyesület átadják azoknak, a kik új egyesület akartak alakítani, és pedig akként, hogy ez utóbbiakat felveszik a tagok közé s a vezetőség már ezekből fog megalakulni vagyis a régi egyesület látszólag nem szűnt meg, csakis személyváltozás áll be a vezetőségben.

— **Betöréses lopás.** *Gelencsér János* kereszteti gazdaember házában az éjjel tolvajok jártak s nem is eredménytelenül. Feltörték ugyanis a kamara ajtaját s onnan minden élelmiszert s sok ruhaneműt elvittek. A lopást a házbeliek csak reggel vették észre, a tetteseknek azonban akkora már nyoma veszett. A csendőrség nyomban megindította a nyomozást ez ideig azonban eredménytelenül. Minden jel arra vall, hogy a betöréses lopást cigányok követték el.

— **Közösgnöv megállapítása.** A belügyminiszterium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök a fejérmegyei Láng és Nagy-Láng néven szereplő községhegyek elnevezését „Nagy-Láng” elnevezésben állapította meg.

— **Felakasztotta magát.** *Roth János* 25 éves, lovashérenyi lakos csak nemrégiben nősült meg s máris nem a legjobb családi boldogságban élt feleségével. Folytonosan czivakodtak, perlekedtek s így valószínű, hogy ez a körülmény keserítette el annyira, hogy f. hó 27-én az istállóban felakasztotta magát. Midőn apja észrevette s elvágta a kötelet, Roth már halott volt.

— **Öngyilkos kovácslegény.** *Újság István* tatabi születésű, 38 éves kovácslegény már rég ide óta dolgozott Bicskén. Mindenki jó munkásnak s csendes természetű embernek ismerte, s így általános feltűnést keltett *Újság* öngyilkossági híre. A nevezett kovácslegény ugyanis átment Sár-Abára s ott rovalverrel mellbe lötte magát. Az öngyilkost az első orvosi segítségnyújtás után beszállították a megyei kórházba, a honnan azonban néhány nap mulva teljesen gyógyultan távozik el. Tettének okát bevallani nem akarja.

— Két, csakis első vagy második osztályba járó, r. kath. középiskolai tanuló teljes ellátást nyerhet a tanévben. Felügyelet, nevelés és előmenetel garanciáját nyújtva, csakis intelligens szülők gyermekei fogadhatnak el. Bővebb felvilágosítás a kiadói hivatalban nyerhető.

— **Szülők figyelmébe.** R. kath. állami tisztviselőnél tanuló teljes ellátásban részesülhet a család fő részéről a tanuláshoz segédkezés és szigorú felügyelet biztosítottak. — *Czim a kiadói hivatalban.*

— **2-3 középiskolai tanuló** egy kath. hivatalnoki családnál jó ellátást nyerhet a jövő iskolai évre. — Bővebb felvilágosítást a kiadói hivatal ad.

— Megvételre keresek már használt, de jóhangu czimbalmot. 2705.

— **Vidéki szülők figyelmébe.** Jó családból származó 2 fú a *tanév folyama alatt* teljes ellátásban részesülhet.

Irodalom.

— **A Magyar Szemle** ugyszólván egyetlen szépirodalmi folyóiratunk, melyet nyugodt lelkiismerettel adhatunk a serdülő ifjúság kezébe is. Cikkei mindig időszerűek és komolyak, szép-

irodalmi része tiszta és felette élvezetes, bírálatai alaposak és minden egyes esetben elismerésre méltó szaktudásra vallók. Könyvismertetéseivel igazi kalauza közönségének a mai óriási termelés közepette. Legújabb számáról is csak dicsőrettel emlékezhetünk meg. Tartalma: Katholikus tudomány, irodalom és művészet. G. I.-tól. — Dolgozatok a drámáról. X—XI. Dr. Hevesi Sándortól. — A magyar levitákhoz. (Költemény.) Simon M. Pétertől. — Az én katonám. Vértesi Gyulától. — Kék vér. Erényi Károlytól. — Honvágy. (Költemény.) Tyukoss Jánostól. — A fiu felesége. Jancsó Ilonától. — Serlendis. (Folytatás.) Rangabé Risos Sándortól. — Harci zászló a templomban. (Költemény.) Ford.: Baán Aladar. — Hétről-hétre. (Tárca.) (—) — Irodalom és művészet. — Vegyesek. — A Kaposi József kiváló szerkesztésében betenkint megjelenő folyóiratot egész esztendőre 12 koronáért lehet megrendelni a Budapest, VI., Uj-utca 14. szám alatt levő kiadói hivatalban.

— **A meggyalazott Szent-sír.** Ma is felforr még az emberek vére, ha azokat a felháborító eseményeket olvassák, miket a középkor kronikásai följegyeztek azokról, a minden kegyeletet kigúnyoló eseményekről, miket a szaraczenok műveltek a Szentföldön, a mikor azt hatalmukba kerítették. A VII. században, a mikor ez eseményeknek híre ment, ellentárlatlan vagy fogta el az emberiséget, hogy a meggyalazott Szent-sírt a török kezéből kivegyje. Ebben a világmozgalomban nekünk magyaroknak vezetőrészt jutott. Milyen ügyesen meg van írva abban a díszműben, melyet Pálffy Ferencz budapesti ügyvéd szerkeszt és ad ki „Magyarország a XIX. században, irásban és képekben”, mely első helyen áll az eddig megjelent összes magyar történelmi munkák között. Nemesak a művet és szerkesztőjét áldotta meg a pápa, de az olvasókat is. Epen ezért lehetővé tette a kiadó-szerkesztő, hogy mindenki megszerzhesse a könyvet s füzetekben adja azt ki, melyeknek ára egy korona. Most jelent meg a IV. és V. füzet. Mutatványfüzetet levélbeli megkeresésre szívesen küld: Pálffy Ferencz. Budapest, VII., Erzsébet-körút 29. Ezt a díszművet a magunk részéről is legmelegebben ajánljuk.

KÖZGAZDASÁG.

— **Gyümölcsértékesítő szövethetetek.** *Darányi* földművelésügyi miniszter a gyümölcstermesztés kedvező árviszonyainak megtartására szakközegét külföldre küldte s mint értesülünk, különösen a lengyel városokban sikerült osemegszőlőre és finomabb almára kedvező összekötéseket létrehozni. Mivel azonban a külföldi exportot főleg az altérálja, hogy a termelők egyenként elkülvitve képtelenek a vasuti kocsiakománnyokat határidőre szállítani, — akezió indult, hogy gyümölcsértékesítő szövethetetek létesíttessenek. Ilyen legelőbb Nagykerészen alakul meg.

— **Vetőmagvak.** *Mauthner Ödön* tudósítása. *Őszi borsón* kívül *őszi búkköny, homok búkköny, Szent János* és *biborherre* voltak legkeresettebb czikkek és ezekből nagyobb mennyiségűk kelttek el. Tiszta jó vetni való őszi borsó megtartotta a mult heti 8—8¹/₂ frnyai árt, míg ellenben győnébb áru 7—7¹/₂ frnyával ajánltatik. *Homok-búkkönybeli* készletek csekélyek és a külföld is érdeklődik e czikk iránt, ép ugy biborherre iránt is. Vörös lóhere árat Amerika ismét föllebb tartja, azon indokolással hogy az aszály miatt ismét rosszabbodtak a termésre való kilátások. *Réti komocsin* szintén áremelkedést mutat. A vörös lóherére eddig beérkezett belföldi tudósítások oly eltérően hangzanak, hogy alig lehet abból ítéletet vonni. Az Apion állítólag ez évben is nagy kárt okoz néhány vidéken. *Magyar luczernából* már is érkeztek mutató mustrák, színre nézve ugyan szép, de aprószemű. Erős kelete van a *káposztarepézének*, míg ellenben tarlórépából már csak kisebb mennyiségűk kelttek el. A Mauthner Ödön *czég* e lap gazdálkózetőit kívánatra akár levélben, akár sürgőnyileg teljesen megismermentesen értesíti az összes magféléknek napi áráiról.

Felelős szerkesztő: Chay Antal.